

AXBOROT OLISH MADANIYATINI SHAKLLANTIRISH MASALALARI

Xalikova Muxabbat Akbar qizi

TDYU ARM axborot texnologiyalari bo'yicha yetakchi mutaxassis

Usmonaliyeva Nilufar Muxammedjanovna

TDYU ARM Bibliograf

Abdualilova Durdona Alisher qizi

TDYU ARM Bibliograf

ANNOTATSIYA

Kutubxonachining tashabbusi va e'tibori bilan kutubxonadan foydalanuvchini o'quvchidan kitobxonga aylantirish mumkin. Kutubxonalarga jalb etishning bir qancha zamonaviy usullaridan, masalan, virtual kitob ko'rgazmalari, kitobxonlar marofonlari, kitob auktsionlari, kutubxonadan tashqaridagi o'qishlardan foydalanish ijobiy natijani beradi.

Kalit so'zlar: *Axborot olish madaniyati, O'qish madaniyati, Kompyuter savodxonligi.*

ABSTRACT

With the librarian's initiative and attention, a library user can be transformed from a reader to a reader. The use of several modern methods of attraction to libraries, for example, virtual book exhibitions, reading marathons, book auctions, readings outside the library will give a positive result.

Key words: *Culture of obtaining information, Culture of study, Computer literacy.*

Zamonaviy jamiyatning farqli belgilaridan biri bu o'sib kelayotgan yosh avlodni tevarak atrofda bo'layotgan o'zgarishlarga doimiy moslashtirib borish hisoblanadi. Sivilizatsiyaning rivojlanishida uning asl mohiyatini oldin qanday bo'lganligi bilan taqqoslaymiz. Uning o'ziga xoslik belgilari uzluksizlik, shiddatlilik, global xarakterlilikdir. Axborotlashtirish asrida axborot xurujining avj olishi ayniqsa yoshlarda axborot olish madaniyati, o'qish madaniyatini shakllashtirishni taqozo etadi. Bu axborotlashtirish asrida yangi iqtisod, yangi siyosat, yangi jamiyat yuzaga keldi. Yangi jamiyatda insondan faqat aql kuchi talab etiladi. Bunday jamiyatda mehnat xarakterining o'zi o'zgaradi: ishlab chiqarishning barcha sohalarida aqliy mehnat fizik mehnatni siqib chiqaradi.

Mutaxassislarining ta'kidlashicha, bugun axborot shiddat bilan yangilanib, hajmi oshib bormoqda. Natijada bilimning o'sishi tempi ilgarilab ketmoqda. O'tgan asrda jamiyatda hayotni ikkiga bo'lib, o'qish davri va ish davri bo'lgan.

Bugun kompyuterlar, kompyuter tarmoqlari, ulkan hajmdagi axborot resurslaridan oqilona foydalanishda jamiyat va inson uchun axborot madaniyati fenomenining global ahamiyatini anglash talab etiladi. Axborot madaniyati fenomenining paydo bo'lishining asosiy faktorlari bu axborotlashtirish asriga o'tishning universal ijtimoiy muhim kategoriyalari, ya'ni axborot hajmining o'sishi, jamiyatni axborotlashtirish, texnika va texnologiyaning rivojlanishi, axborot jamiyatining shakllanishi kabilar.

Axborot madaniyati - Mutolaa madaniyatning muhim belgilaridan biri. Axborot madaniyati insonning mustaqil shaxs bo'lib shakllanishida muhim ahamiyat kasb etadi. Doimiy mutolaa bilan band bo'lgan shaxs fikr yurita oluvchi o'z mustaqil fikriga ega bo'lgan shaxsdir. Axborot oqimining tezlik bilan rivojlanishi bugungi kunda axborotlarni to'g'ri saralashda qiyinchilik tug'dirmoqda. Texnika asrida

texnologik vositalarning rivojlanishi butun dunyo bo'yicha o'qishga bo'lgan ehtiyojni kamaytirdi.

«Axborot olish» atamasi ilk bor XX-asrning 70-yillarida paydo bo'ldi; kutubxonachilar ushbu tushunchani rivojlantirish va ommaviylashtirish bo'yicha tashabbus ko'rsatdilar. Bu atama birinchi bor bibliograflar K.M. Voyxansk va B.A. Smirnovalarning «Kutubxonachilar va kitobxonlar axborot madaniyati xususida» [«Kutubxona va axborot», 1974 y.] va E.L. Shapironing «Axborot so'rovlarining noaniqliklarini kamaytirish yo'llari haqida» [«Ilmiy-texnik kutubxonalar» jurnali, 1975y.] nomli maqolalarida fanga olib kirildi. Axborot madaniyati quyidagilardan tashkil topadi.

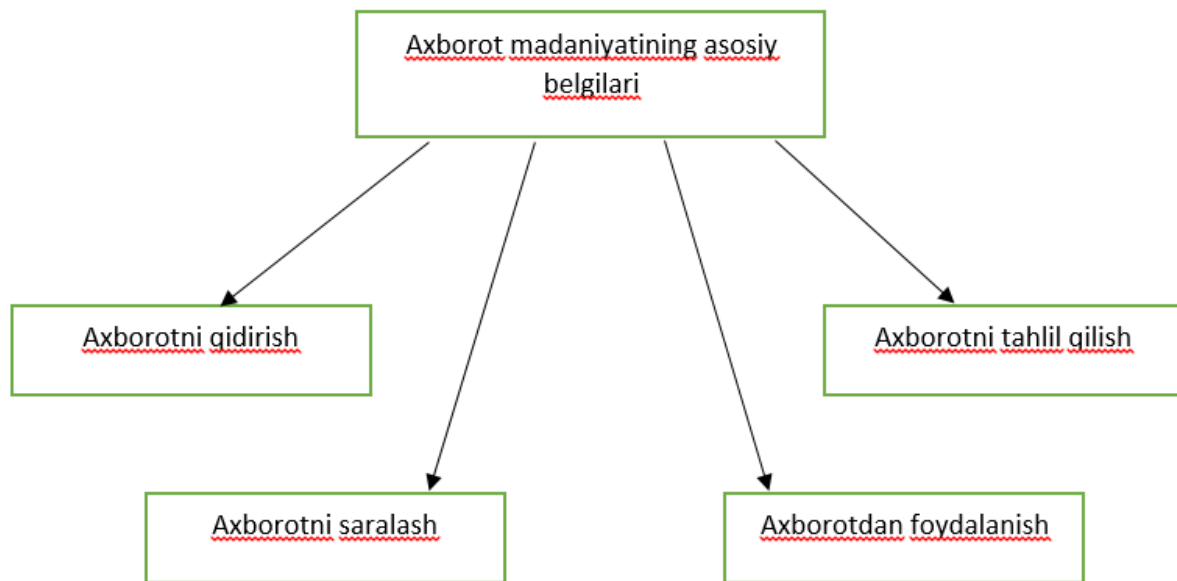
- Kutubxona - bibliografiya savodxonligi
- O'qish madaniyati
- Kompyuter savodxonligi

Kutubxona-bibliografiya savodxonligi–kutubxona va axborot resurs markazining ma'lumot-bibliografiya fondi apparatini osonlik bilan yo'naltira olish ko'nikmasiga ega bo'lgan malakali foydalanuvchini tayyorlash uchun zarur

Mutolaa madaniyati – nashr etilgan ishlarni to'laqonli tushunish va qabul etishda foydalanuvchi uchun zarur bo'lgan bilim va ko'nikma.

Kompyuter savodxonligi - kompyuter bo'yicha ko'nikmalarga ega bo'lish materialni tezkor va samarali shakllantirish qobiliyatini, ma'lumot qidiruvi va ma'lumotni qayta ishlash bo'yicha salohiyatni rivojlantiradi va talab etadi.

Axborot madaniyati bu - axborot bilan maqsadni ko'zlagan xolda ishlash ko'nikmasiga ega bo'lish, shuningdek, axborotni foydalanish uchun o'la bilish, kompyuter axborot texnologiyasini, yangi texnik vosita va uslublarini tahlil qilish va uzatish. Quyidagilar axborot olish madaniyatining asosiy belgilari:



Axborot olish madaniyati insonning turli ijodiy qobiliyatlari mahsuli bo‘lib bu quyidagi aspektlarda namoyon bo‘ladi:

- texnik vositalardan foydalanishda ma’lum bir ko‘nikmalarda (Telefondan tortib shaxsiy kompyuter va kompyuter tarmoqlarigacha);
- asosini turli dasturiy mahsulotlar tashkil etuvchi kompyuter axborot texnologiyasi faoliyatidan foydalana bilish mahoratida;
- turli axborot bilan ishlay bilish faoliyatida;
- o‘z ish faoliyati sohasida axborot oqimi xususiyatlari borasida tasavvurga ega bo‘lishda.

Axborot olish madaniyatiga ega bo‘lish - bu har bir inson o‘zligini anglashida o‘z o‘rni va vazifasini bilishda katta ahamiyatga ega bo‘lgan fazilatlarini keng ko‘lamda ochib berishdagi jarayon. Taʼlim axborot olish madaniyatini shakillantirishda katta ahamiyatga ega bo‘lib, taʼlim olish tizimidagi rivojlanish va har bir kishini samarali tarzda axborot va axborot vositalaridan foydalana bilishi jamiyat yuksalishiga sabab bo‘ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI: (REFERENCES)

1. Kutubxona bibliografik klassifikatsiyasi: Kutubxonalar uohun jadvallar. nashr uchun mas’ul E.Yo‘ldoshev; Tuz. I.E KattaxoJ aeva,Ivl.T. Azimov, M.Zoxidova.- Tuzatilgan, to‘ldirilgan nashri.-T.: "Istiqlol", 2003.-504 b.
2. Maja Zumer. Guidelines for national Bibliographies in the Electronic AGE.- Mamatraimova X. Bibliografiya tarixi: "Bibliografiya nazariyasi va tarixi" fanidan o‘quv qo‘llanma.- T., 2008.- 82b.
3. Umarov A.A.O‘zbekiston kutubxonachiligi bugungi holati muammolar va istiqbollari. “Central Asia 2002” “Fan, ta’lim, madaniyat va biznes sohalarida internet va kutubxona axborot resurslaridan foydalanish” ikkinchi xalqaro konferensiya materiallari.- Buxoro, 2002. - 1-5 b.
4. Shapiron E.L. «Axborot so‘rovlarining noaniqliklarini kamaytirish yo‘llari haqida» .-“Ilmiy-texnik kutubxonalar» jurnali, 1975y.